

تلاش برای روشن ماندن چراغ صنعت نشر

● مریم شهبازی
خبرنگار کتاب و ادبیات

سالی که فقط چند روزی به پایان آن مانده برای کتاب و اهالی ادبیات همراه با وقوع اتفاقات و تحولات مختلفی بود؛ تغییراتی که در رأس آنها می‌توان به ورود معاون امور فرهنگی جدیدی به ساختمان وزارت ارشاد و از سویی کسب دومین تجربه در برگزاری مجازی نمایشگاه کتاب تهران اشاره کرد. در این بین سنگینی سایه پاندمی کرونا، امسال هم برخی چهره‌های فرهنگی‌مان را به آغوش خاک کشید.

برگزاری هدفمندتر طرح‌های تخفیف فصلی به جای توقف آنها

اوایل شهریور ماه سال ۱۴۰۰، «محمد مهدی اسماعیلی» به عنوان چهاردهمین وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بر مسند مدیریت فرهنگی و هنری کشورمان نشست. بیست و هشتم همین ماه نیز اسماعیلی طی حکمی یاسر احمدوند را به عنوان معاون امور فرهنگی این وزارتخانه منصوب کرد. یکی از نکات بارز در انتخاب یاسر احمدوند را می‌توان در سابقه کاری‌اش دید، وی سال‌هاست به عنوان فردی از خانواده کتاب مشغول فعالیت است. نگاهی گذرا به کارنامه کاری‌اش گویای انتخاب فردی با نگاه معتدل و از سویی برخاسته از این بخش فرهنگ‌مان است. یاسر احمدوند در عرصه کتاب سوابق مدیریتی متعددی در کارنامه‌اش درج شده، وی در زمینه داوری جشنواره‌ها

و همچنین فعالیت رسانه‌ای نیز دارای سوابق متعددی است. در این بین آنچه بیش از موارد ذکر شده سبب آسودگی خاطر اهالی کتاب و ادبیات شده به گفته این مدیر فرهنگی به همان نخستین جلساتی بازمی‌گردد که با صنف نشر برگزار کرد. وی نشان داد که به این عرصه و مشکلات آن آشنایی دارد. در نهایت هنوز زمان چندانی نگذشته و برای بررسی عملکرد یاسر احمدوند باید حوصله بیشتری به خرج بدهیم.

سال ۱۳۹۴ با برپایی طرح «کتابفروشی به وسعت ایران» نخستین سنگ بنای طرح‌های حمایتی تخفیف فصلی گذاشته شد، هرچند قرار به ادامه حتمی آن نبود و از سویی در ابتدا اغلب فعالان عرصه نشر برای آن تنها جایگاهی به اندازه یک مسکن موقت قائل بودند. با این حال ادامه تحریم‌های سیاسی و اقتصادی علیه کشورمان سبب دشوارتر شدن هرچه بیشتر اوضاع حاکم بر نشرمان شد و اغلب فعالان این حوزه اذعان کردند که برای برقرار ماندن این بخش از صنعت و فرهنگ‌مان چاره‌ای جز توسل به چنین حمایت‌هایی نیست.

اما نکته‌ای که درباره این طرح حمایتی به مدیریت فعلی معاونت امور فرهنگی ارشاد بازمی‌گردد اظهارنظرها و از سویی برنامه‌ریزی‌های «یاسر احمدوند» در این رابطه است، بویژه در شرایطی که در حیطه فرهنگی با کمتر برنامه‌ریزی و اقدامی روبه‌رو می‌شویم که با تغییر مدیران هم برقرار بمانند؛ البته جوایزی در وسعت شعر فجر یا کتاب سال و فراتر از اینها، نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را باید

فاکتور گرفت چراکه این رویدادها و جوایز از منظر تداوم برگزاری‌شان، سال‌هاست که به ثبات رسیده‌اند. مسأله‌ای که حتی پیش از انتخاب معاون امور فرهنگی وزیر ارشاد، نگرانی اهالی کتاب را سبب شده بود توقف برگزاری طرح‌های حمایتی تخفیف فصلی بود؛ هرچند که همچنان اغلب ناشران تأکید داشتند برپایی چنین اقداماتی نمی‌تواند برطرف کننده عمده مشکلات باشد و حتی طولانی شدن آن ممکن است آسیب‌زا باشد اما از طرفی هم معتقدند بودند که در شرایط اقتصادی فعلی که گریبان این بخش فرهنگ‌مان را گرفته نمی‌توان دست به حذف آن زد. در همین رابطه، احمدوند، همان بدو ورود خود به معاونت فرهنگی خیال اهالی کتاب را آسوده کرد که توقفی در برپایی این طرح‌های حمایتی ایجاد نخواهد شد. با این حال او تأکید کرد که این طرح‌ها که با عنوان‌هایی همچون عیدانه، تابستانه، پاییزه و زمستانه کتاب برگزار می‌شوند نیازمند برخی اصلاحات هستند و پاییزه کتاب سال ۱۴۰۰ با تغییراتی همچون، حمایت بیشتر از ساکنان و کتابفروشان مناطق محروم برگزار شد.

کسب دومین تجربه در برپایی نمایشگاه مجازی کتاب تهران

امسال هم شرایط حاکم بر کشورمان از جهت شیوع پاندمی کرونا اجازه برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را به شکل فیزیکی و همچون گذشته نداد. از همین بابت هم معاون فرهنگی وزیر ارشاد بنا بر نظر ستاد ملی مقابله با کرونا تأکید کرد که امسال هم برنامه‌ریزی برای

سال ۱۳۹۴ با برپایی طرح «کتابفروشی به وسعت ایران» نخستین سنگ بنای طرح‌های حمایتی تخفیف فصلی گذاشته شد، هرچند قرار به ادامه حتمی آن نبود و از سویی در ابتدا اغلب فعالان عرصه نشر برای آن تنها جایگاهی به اندازه یک مسکن موقت قائل بودند

حفظ سلامت مردم اجازه برگزاری فیزیکی این رویداد علمی- فرهنگی را نمی‌دهد. البته وی خاطرنشان کرد که برای کمک به بازگشت بخشی از سرمایه ناشران به آنان و از طرفی حفظ تعامل‌شان با خوانندگان همچنان شاهد برپایی شکل مجازی نمایشگاه کتاب تهران خواهیم بود. در کنار همه اثرات مخربی که شیوع پاندمی کرونا بر پیکر نشر و ادبیات داستانی‌مان گذاشت سبب افزایش حرکت به سوی بهره‌مندی از تکنولوژی‌های دنیای مدرن برای ارتقای بیشتر این بخش فرهنگ‌مان نیز شد. از همین رو جامعه کتابخوان، با رفع برخی کاستی‌های نمایشگاه نخست، از سوم تا دهم بهمن ماه شاهد برگزاری دومین دوره این رویداد عرصه نشر بودند که یک روز هم تمدید شد. اما در حیطه ادبیات داستانی نیز در این سال شاهد برگزاری چهاردهمین دوره جایزه جلال آل احمد هم بودیم که اختتامیه آن بهمن ماه به شکلی محدود و با رعایت پروتکل‌های بهداشتی برگزار شد. در این دوره برگزیدگان نهایی چهار بخش اصلی «رمان و داستان بلند»، «داستان کوتاه»، «مستندنگاری و نقد ادبی»، «بهترین ویراستاران» معرفی و نیز برگزیدگان بخش «نگاه دیگر» به عنوان بخش ویژه تقدیر شدند. برپایی «سی و نهمین دوره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی» و همچنین بخش «جایزه جهانی کتاب سال» هم از دیگر رویدادهای رقابتی مهمی است که در این سال شاهد آن بودیم. همان‌طور که ابتدا هم اشاره شد، طی یک سالی که چیزی به پایان آن نمانده، اهالی کتاب و ادبیات با چهره‌های متعددی خدا حافظی کردند، در این بین پاندمی کرونا همچون سال گذشته، نقش بسزایی در این فقدان‌هایی که برخی دور از تصور بودند ایفا کرده، از این میان می‌توان به «جلال ستاری» نویسنده و پژوهشگر اشاره کرد که از جمله چهره‌های مشترک میان ادبیات و تئاتر به شمار می‌آید. «محمد رضا حکیمی»، فقیه و مجتهد شیعه و فیلسوف نیز یکی دیگر از نویسندگانی است که به دنبال ابتلا به کرونا و کھولت سن با زندگی وداع گفت. «رودابه کمالی»، نویسنده کودک و نوجوان و «سعید تشکر» نویسنده و کارگردان تئاتر هم از جمله چهره‌های این فهرست هستند.